

Kmetijske in rokodelske Novice.

Na svetlobo dane od c. k. krajske kmetijske družbe.

Tečaj V.

V sredo 18. velikiga serpana 1847.

List 33.

Hvala čej si?

Govôri, Hvala! kjé 'maš dvore zlate?
Komú do njih zročuješ skrivni ključ?
Sej vidiš — svet se suje, stiska za-te;
Kraljica bliša! pridi, prid' na luč.

Ponuja dnar, blago — če hočeš blága,
Govóril za te pri prijatlu bo,
Skeléla ga ne bo kervava sraga:
De tebe — tebe, Hvala! zadobó.

Mnogter bahač plačuje za bokale:
Češ, te zalézel bode v vinčiku;
Skazuje plát — gospod križake zale,
De 'z njih tvoj željni bliš zasjal bi mu.

Ga vidim, nòsi šóbe zlo napéte,
Beseda draga je 'z njegovih ust:
Pogládít', Hvala! moraš tako dete,
Če ne: odverne od tebe tud čeljúst.

Poglej ga! — sam se k zemlji ponižuje,
Le drug mu bilke križem dját' ne smé:
Na tihim kuka, pazi, perslušuje,
Kdáj ga visóko dvigneš na gredé.

Stikúje s trudam hribe in dolíne,
Navprek, nazdol, nakviško, v svitke gre,
Terpí vročino, glad, prezeba, gíne,
O Hvala! de bi kje zasáčil te.

Te siplje v mavho un'mu, ki te íše,
Ko v glavi okó, te imeti sam želí,
Proč daja, v lastno pratíko te píše,
In v nji te vender zadnjič ne dobí.

Kdo íše po še bolj levični poti:
Z jezíkam in s peresam gre na lov,
Bogú, ljudém jemljè, — se sam te lóti;
Le puhel pak je róp njegov.

Pa kdo popisal bo posvetne sinke,
Povedal, kak vsakteri te štímá?
Vse kdo zaslédil škrite njih ovinke,
Po kterih vsak te k sebi vábit' zná?

»Povej mar hitro, kje 'maš dvore zlate?
Komú do njih zročuješ skrivni ključ?
Sej vidiš — svet se ruje, stiska za te:
Kraljica bliša! pridi, prid' na luč!«

»»Tud ti se motíš: — Nisim jez kraljica,
Ne skrivam ključa, ne sedim na trón';
Enaka men' je knéznja, beračica,
Enak mi vóglar s kraljem sedem krón.«

»»Za dnar me ni, in hlimbe zaničujem,
Ne ključ, — pah prosti pelje do menè;
Kjer čednost vidim, tih se perbližujem;
Me íšeš? ljev *) moj najdeš, — mene ne.«

—n.

Gnjiloba krompirja.

Gosp. Dr. Hlubek so v Graškim časopisu od 5. tega mesca opomine ponovili, kakó zoper gnjilino krompirja ravnati, ktere smo že tudi lani v Novicah večkrat razglasili. Treba je, de nektare nar važniših opominkov tudi tu ponovimo, akoravno letas, kar smo dozdej slišali, ne bo ravno sile, kér je krompir letas grozno rodoviten; v nekterih krajih so mu morebiti pogostne plóhe škodovale.

Skušnje so učile, de je práv, če se

1) zrel zgodnji krompir, ki je letas skozi in skozi zdrav, berž skoplje in na njegovo mesto repa vseje;

2) grede, kjer pòzni krompir stoji in še lepó zelen krompirjevec po tleh ne leží, naj se s plugam, ki se osipavnik (Anhäufepflug) imenuje, ali pa z matiko osipljejo;

3) če je pa lepó zeleni krompirjevec zlo polegel, naj se ga toliko požanje, de se more zgoraj svetovano osipanje dopernesti;

4) krompirjevec, ki je večidel zvenil in ima s stebnam vred černe pike ali maroge, naj se vès

poreže ali požanje, in zemlja okoli krompirja zrahljá;

5) je zemlja vlačna, ilovnata, in krompirjevec že večidel gnjil, naj se krompir berž skoplje; zdrav naj se od nagnjitiga odbère in na suh in zračen kraj spravi; na njivo pa repa vseje (če že ni prepòzno); **)

6) nagnjiti in pa očišeni krompir naj se berž porabi za živino: prešiče, govedino, ovce, koze; tudi za žganjarije in štirko je dober. Kdor ga more v pečéh, kjer kruh pekó, ali sadje ali lan sušé, v kerhlje zrezaniga posušiti, naj ga posuší za poznejši živinsko píčo, ali za žganje; pa tudi za človeški živež ne škodje.

Zakuhano sadje.

Nekaj za gospòsko kuhinjo in za vse tiste, ktere pozimi in spomladi po sirovim sadji mika.

Marsikrat bi človek pozimi in spomladi pred novino rad kaj sroviga sadja vžil, pa ga razun jabelk in kakošnih ozmic po nobeni ceni ne dobí. Kdor tedaj hoče, de si bo vsaki čas léta lahko s

*) Ljev se imenuje sléčena koža kake reči; postavim: kačji ljev.

***) Na Koroškim smo po več krajih vidili še le na sv. Lorenca dan (10. dan tega mesca) repo sejati.